

VETELI 12 Kiikkuniemi

Kivikautinen asuinpaikan
ympäristön koekaivaus

Simo Vanhatalo 2000

KAIVAUSKERTOMUS

Kohteen nimi: Kiikkuniemi
 Muinaisjäännöslaji: kivikautinen löytöpaikka, ei asuinpaikka
 Inventointinumbero: 12

Lääni: Länsi-Suomen lääni
 Kunta, kunnanumbero: Veteli, 924
 Kylä, kylänumbero: Veteli, 01
 Tila, rek.no: , 1:ro)
 Kiinteistötunnus: 924-01-1-116 (=vanha n
 Maanomistaja: Jukka Honkonen ja Minna Leppäniemi
 Katuosoite: Långintie 6 A 1
 Postinumbero, -toimipaikka: 69820 Räyrinki

Gt-kartta: 7
 Peruskartta: 2323 07 Veteli

Peruskoordinaatit: X: 704315 ±10m
 Y: 248850 ±10m
 Z: 78.5-87.5 m mpy

Rahoittaja: Museovirasto, koekaivausrühmä
 Tutkimusaika: 26/06/2000-7/07/2000
 Tutkimustapa: koekaivaus, koekuopat
 Tutkimusala / kaivausala: 5000/56 m²

Kaivauksenjohtaja: Simo Vanhatalo, HuK
 Piirtäjä: Jukka Kylli, HuK
 Tutkimusavustaja: Aile Aikio, fil.yo ja Heli Maijanen, kk.harj.
 Kaivajat: 6, kunnan järjestämiä

Kaivauslöydöt: KM 32457:1-3, diar. 19/01/2001

Valokuvat: 117123-117146, luettelo s. 4, kuvat s. 10-12
 Diat: 44263-44269, luettelo s. 5

Gt-karttaote: GT 7, pain. 1993, s. 6
 Peruskarttaote: PK 2323 07 Veteli, pain. 1978+1987, s. 7
 Kartat: Yleiskartta 1:2000, A4, s. 8
 Karttaotteet: Kaavakartta 1:2000, A3 taitettu, s. 9
 Liitteet: -

Aikaisemmat kaivaukset: Kaarlo Katiskoski, v. 2000, koekaivaus tämän kohteen luoteispuolella.
 inventoinnit: Mikko Ahvenlampi, 1971 (ei tätä kohdetta).
 Kaarlo Katiskoski, 1990 (täydennysinventointi)

tarkastukset: Ks. Veteli 8 Emäntäkoulu/Hautaketo, C. F. Meinanderin kaivaus v. 1946.
 muut tutkimukset: Museoviraston kirje 148/302/1999 5/8/1999.
 muut tiedot: KM 25945:1-16 (koko alueen löydöt, alanumerot 15-16 ison hiekkakuopan/ralliradan lounaisosasta), K. Katiskoski inv. 1990.
 löydöt: KM 32135:1-170, K. Katiskosken kaiv. 2000. Diar. 10.8.2000.

Lähistön muinaisjäännökset: Kiikkuniemi 12 (luoteisosa, K. Katiskosken kaivauskertomus v. 2000).
 Veteli 8 Emäntäkoulu/Hautaketo (C. F. Meinanderin kaiv. v. 1946).

Lähistön löydöt: KM 11599, KM 11600:1-2 (Veteli 8 Emäntäkoulu/Hautaketo).

TUTKIMUSPERUSTE

Omakotitalon ja autotallin rakentaminen tontille 2:116 (vanha rek.no) ja viemäriinlinjan rakentaminen ralliradan eteläpuolelle.

KOHTEEN SIJAINTI JA KUVAUS

Kiikkuniemen kivikautinen asuin/löytöpaikka sijaitsee Vetelin kirkosta 10.2 km luoteeseen, Perhonjoen itärannan metsärinteellä.

Koekaivettu alue jakautui kahteen korkeusvyöhykkeeseen. Alin vyöhyke oli loivasti jokeen päin laskevaa mäntykangasta, jonka itäreunassa oli jyrkkä törmä noin 82-86 m korkeuskäyrän kohdalla. Ylempi, tasaisen vyöhyke rajautui 86-87.5 m:n korkeudelle. Molemmilla alueilla näkyi useita muinaisia rantavalleja. Maaperä oli kivetöntä hiekkaa. Tutkittavan alueen koillisreunassa oli vanha hiekkakuoppa, jota nykyään käytetään jokamiesluokan ralliratana. Eteläreunassa on nykyinen Kokkola-Jyväskylä -valtatie. Tunkkariin johtavaa tietä ja Emäntäkouluntietä on aikaisemmin käytetty Kokkola-Jyväskylä -tienä. Kokonaisuutena alue on siis hiekkakuoppien ja tiestön takia melko rikkonainen.

Tutkittavalla alueella oli yksi matala, soikea painanne. Sen koko oli 13x10 m. Painanteeseen tehdystä koekuopasta ei löytynyt muuta kuin puhdasta ruskeaa hiekkaa.

Koekaivausryhmän tutkimusten lisäksi Kaarlo Katiskosken kaivausryhmä tutki alueen länsipuolella sijaitsevaa omakotitalorakennuksille kaavoitettua aluetta (ks. K. Katiskosken kaivauskertomus v. 2000).

KAIVAUSMENETELMÄT

Tutkimusalueelle kaivettiin 56 kpl 1x1 m suuruisia koekuoppaa suunnitellun omakotitalon, autotallin rakennuspaikalle, viemäriinlinjalle ja näiden ympäristöön.

Koekuoppien etäisyydet vaihtelivat toisistaan 10-25 m. Erityistä kaivausalueiden koordinaatistoa ei käytetty, sen sijaan koekuoppien sijainnit määritettiin mittalinjoilla, jotka sidottiin rajapyykkeihin. Tonttien reunoilla olleet rajakivet paikannettiin myös GPS-paikantimen ($\pm 5\text{ m}$) avulla.

Löytökerroksien paksuus oli keskimäärin 5 cm ja löytösyvyydet mitattiin turvekerroksen alaosasta. Korkeuslukema siirrettiin Kainun tien varren kiintopisteestä (87.50 m mpy).

Koekaivausalueista ja sen ympäristöstä laadittiin yleiskartta mittakaavaan 1:500, joka piirrettiin kaavakartan 1:2000 päälle. Koekuopista ei piirretty tasokarttoja, koska niissä ei näkynyt mitään kivikautisia asuinpaikkakerrostumia. Tutkimusalueelta otettiin 24 mustavalkovalokuvaa ja 7 väridiakuvaa.

Kaivausvälineinä käytettiin lapioita turpeen poistossa ja lastoja hiekkakerroksia kaivettaessa. Lähistön kaikki mahdolliset avoimet maanpinnat tarkastettiin. Kaivausten lopussa kaikki koekuopat peitettiin.

KAIVAUSHAVAINNOT

Koekuopat sijoitettiin ensisijaisesti tulevalle rakennustontille. Tämän alueen 42 koekuopasta löytyi vain yksi kvartsi-iskos (kk 3). Maaperä oli täysin kivetöntä, puhdasta hiekkaa. Koekuopissa ei ollut mitään ihmistoiminnan jättämiä jälkiä tai värjäytymiä. Koekuopitettu alue ajoittuu rannansiirtymäteorian mukaan esikeraamiseen aikaan ja ainoastaan alueen alimmat koekuopat sijaitsevat lähempänä varhaiskampakeraamisen ajan asuinpaikan korkeutta (ks. K. Katiskosken kaivauskertomus v. 2000).

Ylemmältä tutkimusalueelta, ralliradan eteläpuolelta, koekuopasta 25, löytyi yksi hiotun kiviesineen katkelma. Sen koillispuolelta, hiekkatieltä löytyi yksi kvartsi-iskos. Tälläkin alueella maaperä oli hienoa hiekkaa.

Lähiympäristön avoimien maa-alueiden tarkastuksessa ei löydetty mitään kivikauteen viittaavaa.

LÖYDÖT JA LÖYTÖMÄÄRÄT

Löytömäärät oli poikkeuksellisen vähäiset, vain yksi hiotun kiviesineen katkelma ja kaksi kvartsi-iskosta, joista toinen oli pintalöytö. Löydöttömyys viittaa siihen, että tutkitulla alueella ei ole kivikaudella ollut toimintaa. Asuinpaikkaan viittaavaa löytöainestoa löytyi K. Katiskosken kaivausalueelta, paikoin jopa runsaastikin.

YHTEENVETO

Tutkittavalla tontilla ja viemärilinjan kohdalla ei ole kivikautista asuinpaikkaa. Löytöjen määrä jäi vain kolmeen, vaikka alue koekuopitettiin melko tiheästi. Tutkittu alue sijoittuu maastossa lähistön kivikautisen asutusvyöhykkeen yläpuolelle. Kiikkuniemen alueen kivikautiset asuinpaikkalöydöt ovat tulleet alemmaa, keskimäärin 76-79 m korkeudelta. Koekaivausalue sijoittui näiden korkeuksin yläpuolelle, 79.5-87.5 metriin.

Tutkittavan tontin rakennushankkeille eikä viemärilinjan kaivamiselle ei ole muinaismuistolain asettamia esteitä.

Helsinki 20/01/2001

Simo Vanhatalo
Simo Vanhatalo, HuK

VALOKUVALUETTELO

VETELI 12 Kiikkuniemi

kuvaaja: Simo Vanhatalo 2000
negatiivikoko: 6x6

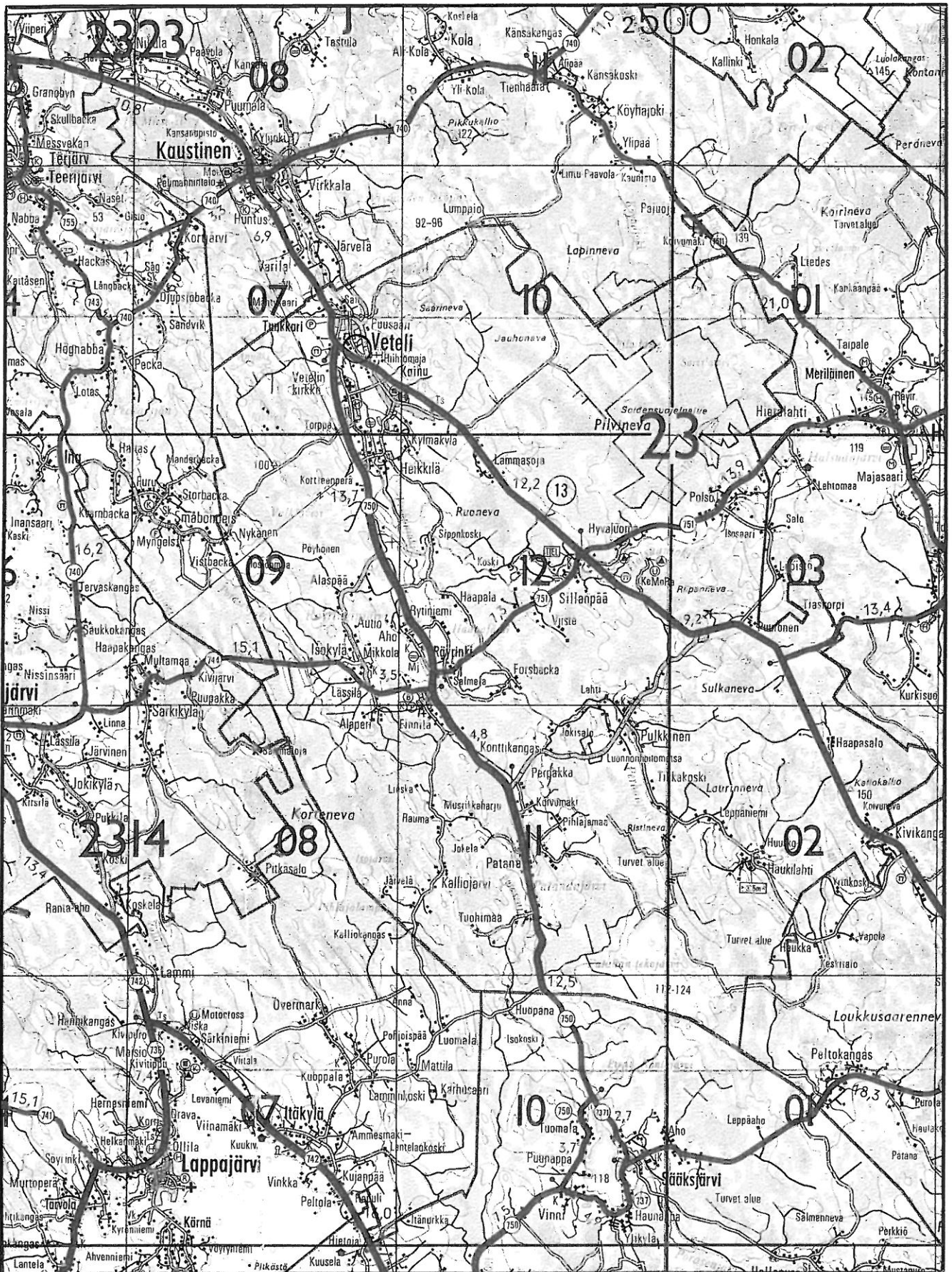
- F.117123 / K.1 Tutkittavan tontin itäosaa, vasemmalla Vetelin keskustaan johtavan tien pohja, kuvattu pohjoisesta.
- F.117124 / K.2 Taustalla tutkittavan tontin rakennuspaikat, kuvattu koillisesta.
- F.117125 / K.3 Tutkittavan tontin pohjoisosaa, kuvattu idästä.
- F.117126 / K.4 Tutkittavan tontin pohjoisosaa ja tontille johtavan tien alkuosa, kuvattu itäkaakosta.
- F.117127 / K.5 Tutkittavan tontin pohjoisosaa ja Emäntäkoululle johtava maantie, kuvattu kaakosta.
- F.117128 / K.6 Tutkimusalueen koillisosaa, Emäntäkoululle johtava maantie ja taustalla rallicross-ratana käytetty hiekkakuoppa, kuvattu etelästä.
- F.117129 / K.7 Tutkimusalueen koillisosaa ja taustalla vasemmalla rallicross-ratana käytetty hiekkakuoppa, kuvattu lounaasta.
- F.117130 / K.8 Tutkimusalueen koillisosaa, kuvattu lännestä.
- F.117131 / K.9 Tutkimusalueen itäpuolista metsää ja tiestöä, kuvattu luoteesta.
- F.117132 / K.10 Tutkimusalueen tiestöä, oikealla Vetelin keskustaan johtavan vanhan tien pohja, kuvattu pohjoisluoteesta.
- F.117133 / K.11 Suunniteltu autotallin rakennuspaikka, kuvattu etelästä.
- F.117134 / K.12 Suunniteltu asuinrakennuksen rakennuspaikka, kuvattu etelästä.
- F.117135 / K.13 Tutkimusalueen länsiosaa, tontin 2:87 asuinrakennus sekä arkeologit Kaarlo Katiskoski ja Eeva Raike, kuvattu kaakosta.
- F.117136 / K.14 Tutkimusalueen länsiosaa ja arkeologit Kaarlo Katiskoski ja Eeva Raike, kuvattu eteläkaakosta.
- F.117137 / K.15 Tutkimusalueen länsiosan pienelle hiekkakuopalle johtava ajopolku, kuvattu lounaasta.
- F.117138 / K.16 Tutkimusalueen länsiosaa ja oikealla koekuoppa 39, kuvattu lännestä.
- F.117139 / K.17 Tutkimusalueen länsiosaa, vasemmalla koekuoppa 39 ja taustalla Jyväskylä-Kokkola -maantie, kuvattu luoteesta.
- F.117140 / K.18 Tutkimusalueen länsiosaa ja taustalla Jyväskylä-Kokkola -maantie, kuvattu pohjoisesta.
- F.117141 / K.19 Tutkimusalueen länsiosaa ja taustalla Jyväskylä-Kokkola -maantie, kuvattu pohjoiskoillisesta.
- F.117142 / K.20 Tutkimusalueen länsiosaa ja taustalla Jyväskylä-Kokkola -maantie, kuvattu itäkoillisesta.
- F.117143 / K.21 Tutkimusalueen länsiosaa ja tontin 2:87 asuinrakennus, kuvattu itäkaakosta.
- F.117144 / K.22 Tutkimusalueen länsiosaa ja koekuoppa 34, kuvattu etelästä.
- F.117145 / K.23 Tutkimusalueen länsiosaa, vasemmalla koekuoppa 36 ja taustalla matala painanne ja koekuoppa 37, kuvattu itäkaakosta.
- F.117146 / K.24 Tutkimusalueen itäosan koekuoppa 25, josta löytyi hiotun kiviesineen katkelma, kuvattu pohjoisluoteesta.

DIALUETTELO

VETELI 12 Kiikkuniemi

kuvaaja: Simo Vanhatalo 2000
negatiivikoko: 24x36

- D.44263 Taustalla tutkittavan tontin rakennuspaikat, kuvattu koillisesta.
- D.44264 Tutkimusalueen koillisosaa ja taustalla rallicross-ratana käytetty hiekkakuoppa, kuvattu etelälounaasta.
- D.44265 Tutkimusalueen koillisosaa ja taustalla uusin Tunkkari-Veteli -maantie, kuvattu lännestä.
- D.44266 Suunniteltu asuinrakennuksen rakennuspaikka, kuvattu etelästä.
- D.44267 Tutkimusalueen länsiosaa ja törmän reunassa oleva pieni hiekkakuoppa, kuvattu pohjoisesta.
- D.44268 Tutkimusalueen länsiosaa ja taustalla matala painanne koekuopan 37 kohdalla, kuvattu idästä.
- D.44269 Tutkimusalueen itäosan koekuoppa 25, josta löytyi hiotun kiviesineen katkelma, kuvattu pohjoisluoteesta.



Veteli 12 Kiikkuniemi
 Pk 2323 07 Veteli p. 1978+1987
 X: 704315 Y: 248850 ±10m Z: 78.5-87.5

S. Vanhatalo 2000 7



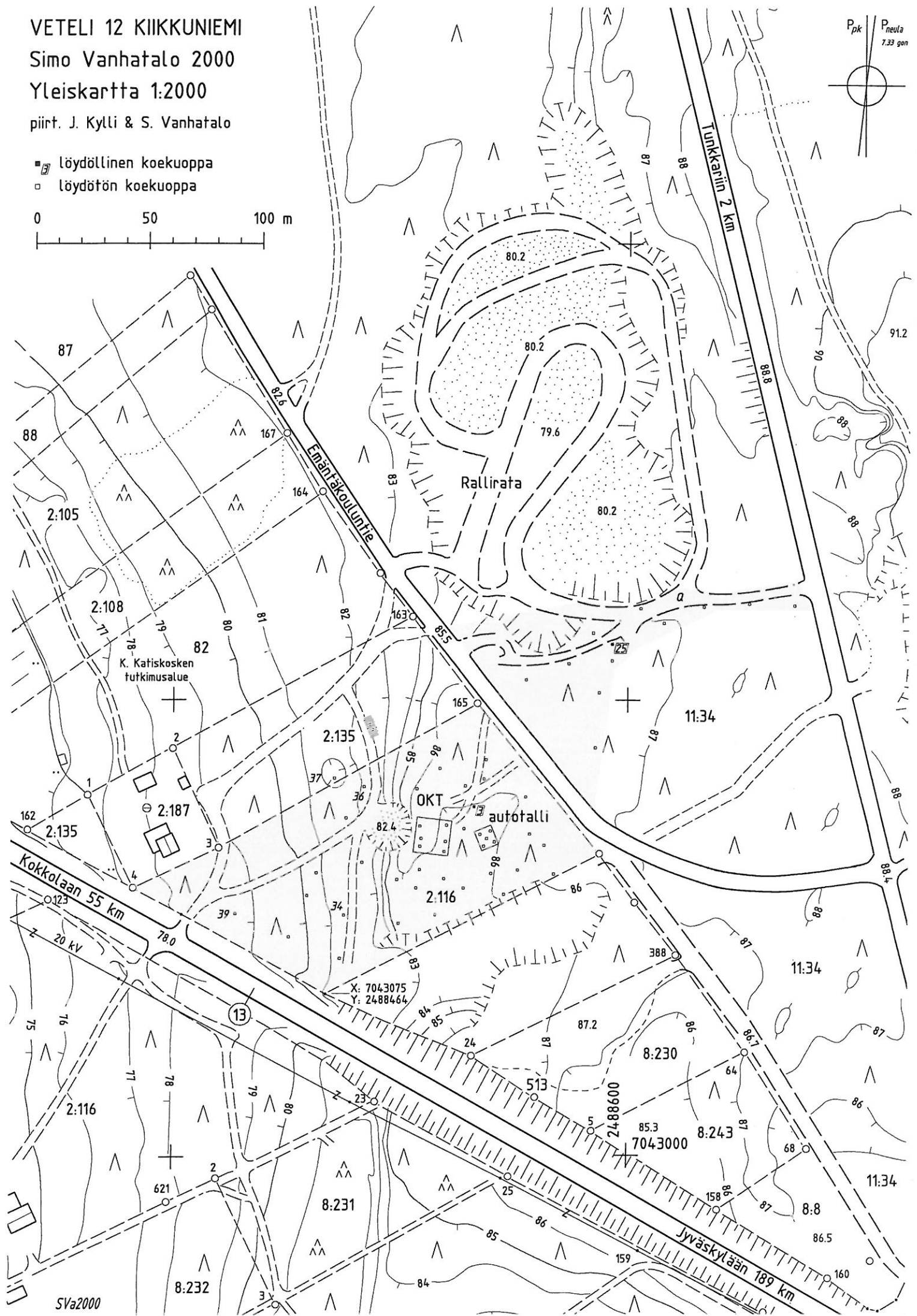
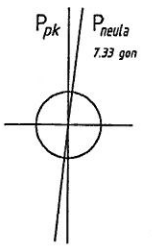
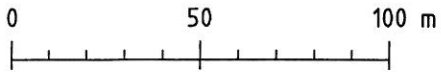
VETELI 12 KIIKKUNIEMI

Simo Vanhatalo 2000

Yleiskartta 1:2000

piirt. J. Kylli & S. Vanhatalo

- ▣ löydöllinen koekuoppa
- löydötön koekuoppa



X: 7043075
Y: 2488464





KUVA 1.
F. 117123
TUTKITTAVAN TONTIN ITÄOSAA, VASEN-
MALLA VETELIN KEISKUSTAN JOHTAVAN
TIEN POHJA, KUVATTU POHJOISESTA.

KUVA 2.
F. 117124
TAUSTALLA TUTKITTAVAN TONTIN RA-
KENNUSPAIKAT, KUVATTU KOILLISESTA.

KUVAT 3-5.
F. 117125-117127
TUTKITTAVAN TONTIN POHJOISOJAA, TONTILLE JOHTAVAN TIEN ALKUOSA JA EMÄNTÄKOU-
LLE JOHTAVAN TIEN REUNAA, KUVATTU IDÄSTÄ, ITÄKAAKOSTA JA KAAKOSTA.



KUVA 11.
F. 117133
SUUNNITELTU AUTOTALLIN RAKENNUSPAIKKA,
KUVATTU ETELÄSTÄ.



KUVA 12.
F. 117134
SUUNNITELTU ASUINRAKENNUKSEN RAKENNUS-
PAIKKA, KUVATTU ETELÄSTÄ.



KUVAT 6-8.
F. 117128-117130

TUTKIMUSALUEEN KOILLISOSAA, EMÄNTÄKOULULLE JOHTAVA MAANTIE JA TAUSTALLA RALLICROSS-RATANA KÄYTETTY HIEKKAKUOPPA, KUVATTU ETELÄSTÄ, LÖUNAASTA JA LÄNNESTÄ.

KUVAT 9-10.

F. 117131-117132

TUTKIMUSALUEEN ITÄPUOLISTA METJÄÄ JA TIESTÖÄ, OIKEALLA VETELIN KESKUSTAAN JOHTAVAN VANHAN TIEN POHJA, KUVATTU LUOTEESTA JA PÖNJOISLUOTEESTA.



KUVAT 11-14.
F. 117135-117136

TUTKIMUSALUEEN LÄNSIOSAA, TONTIN 2:87 ASUINRAKENNUS SEKÄ ARKEDLOGIT KAARLO KATISKOSKI JA Eeva RAIKE, KUVATTU KAAKOSTA JA ETELÄKAAKOSTA.

KUVA 15.

F. 117137

TUTKIMUSALUEEN LÄNSIOSAN PIENELLE HIEKKAKUOPALLE JOHTAVA AJOPOLKU, KUVATTU LÖUNAASTA.

KUVAT 16-17.

F. 117138-117139

TUTKIMUSALUEEN LÄNSIOSAA, KOEKUOPPA 39 JA TAUSTALLA JYVÄSKYLÄ-KOKKOLA -MAANTIE, KUVATTU LÄNNESTÄ JA LUOTEESTA.



KUVA 22.
F. 117144
TUTKIMUSALUEEN LÄNSIOSAA JA KOEKUOPPA 34,
KUVATTU ETELÄSTÄ.



KUVA 23.
F. 117145
TUTKIMUSALUEEN LÄNSIOSAA, VASEMMALLA
KOEKUOPPA 36 JA TAUSTALLA MATALA PAINANNE
JA KOEKUOPPA 37, KUVATTU ITÄKAAKOSTA



KUVA 24.
F. 117146
TUTKIMUSALUEEN ITÄOSAN KOEKUOPPA 25,
JUOSTA LÖYTYI HIOTUN KIVIESINEEN KATKELMA,
KUVATTU POHJOISLUOTTEESTA.



KUVAT 18-21.
F. 117140 - 117143
TUTKIMUSALUEEN LÄNSIOSAA, TAUSTALLA JYVÄSKYLÄ-KOKKOLA -MAANTIE JA OIKEALLA TONTIN 2:87 ASUINRAKENNUS,
KUVATTU POHJOISESTA, PÖHJOISKOILLISESTA, ITÄKOILLISESTA JA ITÄKAAKOSTA.